

Varasemad kodulookonverentsid:

- 1999 – II Märjamaa Päevade (13.-15. mai) konverents
„Rahvaluulekoguja Emilie Poom“
- 2000 – „95 aastat 1905. aasta sündmustest Harju- ja
Läänemaal“ (Velisel)
- 2004 – Rapla maakonna konverents „Kuuda seminar 150“
(gümnaasiumis)
- 2005 – „Velise Wabariik 100“ (Velisel)
- 2006 – I „Märjamaa raudtee 1931–1968“ (pastoraadis)
- 2006 – II „Kuuda leprosoorium 110“ (pastoraadis)
- 2007 – III „Märjamaa valla kirjanduselu“ (pastoraadis)
- 2008 – IV „95 aastat Märjamaa tuletõrjet“ (pastoraadis)
- 2009 – V „Märjamaa kihelkond“ (pastoraadis)
- 2010 – VI „Ettevõtlik Märjamaa“ (siit edasi rahvamajas)
- 2011 – VII „Aastapäevi Märjamaa piirkonna ajalooos“
- 2012 – VIII „Kohalik omavalitsus ja Märjamaa“
- 2013 – IX „Teedevõrk ja post läbi aja“
- 2014 – X „Maa-arhitektuurist“
- 2015 – XI „Kohalik Kaitseliit“
- 2016 – XII „110 ja 25 aastat pöördelistest sündmustest“
- 2017 – XIII „Tähtpäevi Märjamaa piirkonna aja- ja kultuuriloos“
- 2018 – XIV „Meie maa ja inimesed“
- 2019 – XV „Sajand Vabadussõjast ja maareformist“
- 2020 – XVI „Eesti NSV aegadest Märjamaa mail. Majanduselu“
- 2021 – XVII „Eesti NSV aegadest Märjamaa mail. Haridus“
- 2023 – XVIII „Eesti NSV aegadest Märjamaa mail. Kultuurielu“

25. VEEBRUARIL 2024

MÄRJAMAA XIX KODULOOKONVERENTS
EESTI NSV AEGADEST MÄRJAMAA MAIL. SPORDIELU

Märjamaa rahvamaja kinosaaits kodulookonverents

Juhatab Jürgen Kusmin

10.30-11.00	Kogunemine, tervituskohv
11.00-11.10	Konverentsi avamine
11.10-11.50	Johannes Vedru – Nõukogulik spordielu ENSV-s Teise maailmasõja järgsetel kümnenditel
11.50-12.05	Sirje Viisut – Spordikorraldus Vigalas ja Märjamaal
12.05-12.20	Mai Jõevee – Kasari mängud
12.20-12.35	Heino Resik – Kalastusspordist Teenusel
12.35-12.50	Udo Knaps – Motospordist Märjamaal
12.50-13.05	Eino Väljaots – Vörkpall Märjamaal
13.05-13.35	Kohvipaus ja seljasirutus
13.35-13.50	Raivo Heinaru – Korvpallist Märjamaal aastatel 1976–1996
13.50-14.05	Kalle Kollin – Korvpallist siit ja sealt
14.05-14.20	Indrek Drell – Kergetõustikust Märjamaal aastatel 1950–1990
14.20-14.35	Allar Oviir – Valgu lauatennise lugu
14.35-14.50	Õnne Pajur – Rasgetõustikust Märjamaal ja maadlusklubi Juhan tegevusest
14.50-15.05	Mihkel Laurits – Tõstespordist Märjamaal
15.05-15.15	Mart Tilk – Märjamaa spordielu tänane ja homme päev
15.15-15.30	Tänuõnad ja konverentsi lõpetamine

Märjamaa rahvamaja peeglisaalis näitus
„Spordist läbi aegade“

Märjamaa valla raamatukogu kodulootoas märtsi lõpuni näitus
„Valik Märjamaa ja ümbruse sportlaste auhindu“

Nõukogulikust spordipoliitikast Eesti NSV-s

Eesti NSV kehakultuuri- ja spordipoliitika olulisteks teostajateks olid Eestimaa Kommunistlik Partei (EKP) ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asunud Kehakultuuri- ja Spordikomitee (ENSV KSK). EKP Keskkomitee suunas mitmeti ENSV KSK tegevust. Ehkki ENSV KSK tegi EKP-le kehakultuuri- ja spordipoliitika kujundamise osas oma ettepanekuid, ei olnud võimalik partei tahtest mööda minna. Lisaks mõjutasid Eesti NSV kehakultuuri- ja spordipoliitikat väiksemal määral valdkonnaga seotud ministeeriumid ja spordiühingud. /.../

1955. aastal loodi ENSV KSK kõrvale Eesti NSV Spordisektsioonide Nõukogu, mis töötas eelnimetatud organi kontrolli all, kuid omas siiski iseseisvat mõju. Spordisektsioonide Nõukogu suurendas spordialasektsioonide tähtsust. 1950. aastate kontekstis tähendas Eesti NSV Spordisektsioonide Nõukogu loomine liiduvabariikliku kehakultuuri- ja spordijuhtimise teatavat demokratiseerimist. Eesti NSV Spordisektsioonide Nõukogu tegevust võib 1950. aastate teisel poolel hinnata positiivseks ning kasulikuks – kehakultuur ja sport sellest võitsid. /.../

Eesti NSV kehakultuuri- ja spordipoliitika ning selles toimunud muutused väljendusid nii valdkondlikes kui ka teistes kehakultuurlasi ja sportlasi kaasavates sündmustes. Käsitletaval perioodil ei tegelenud kehakultuurlased ja sportlased ainult treenimise ja võistlemisega. Paljudel poliitilistel üritustel kasutati inimesi kindlates võimudele sobivates rollides. Kehakultuurlased ja sportlased andsid oma panuse tähtsamate riiklike sündmuste (nt valimised, olulised tähtpäevad) läbiviimisesse. /.../

Teisele maailmasõjale järgnenud aastatel said Eesti NSV sportlased liiduvabariiki esindades võrrelda oma võimeid teiste liiduvabariikide sportlastega. Väga üksikutel juhtudel toimusid kohtumised Ida-Euroopa sotsialismimaade sportlastega. Stalini surmale järgnenud ajal leidis aga aset märkimisväärne muudatus: Eesti NSV taastas rahvusvahelised spordikontaktid. Esimene sõjajärgne maavõistlus Eesti NSV ja välisriigi koondise vahel toimus 1954. aastal. Kui esialgu olid kontaktid veel harvad, siis murdepunktiks sai 1957. aasta. Eriti tihedateks kujunesid suhted soomlastega. /.../

Eesti NSV sportlasideaal oli tiptasemel atleet. Inimesena pidi ta vastama kindlatele nõudmistele ja omama kõrgeid moraalinorme. Näiteks ei tarvitanud Eesti NSV ideaalne sportlane alkoholi. Austuse ja kohusetundlikkusega tuli tal suhtuda oma kehakultuurikollektiivi ning konkurentidesse. Ideaalne sportlane oli haritud ja ennast pidevalt täiendav isik. Tema autoriteet ja teadmised pidid väljenduma tema õpilaste edukuses ja roketes avalikes esinemistes. Kindlasti oli vajalik kommunismile orienteeritud poliitiline meelsus ja aktiivsus. Eesti NSV ideaalne sportlane oli ateist. Rahvusvaheliste maavõistluste lisandumine seadis sportlasele kohustuseks ka kriitilise hoiaku välismaal kogetu suhtes. /.../

Lisaks kirjandusele oli Eesti NSV kehakultuuri- ja spordipoliitika elemendiks valdkondlik publitsistika. Seda osa meediast kontrollis eelkõige ENSV KSK. Kuni 1957. aastani oli Eesti NSV ainsaks kehakultuurialaseks väljaandeks ENSV KSK häälekandja ajakiri „Kehakultuur“. Kuigi spordiudiseid avaldasid operatiivsemalt Eesti NSV päevalehed, oli kehakultuurile ja spordile pühendatud maht pigem väike. „Kehakultuur“ täitis eriti 1940. aastate lõpus ja 1950. aastatel selgelt ideoloogilisi ülesandeid, mistõttu moonutati selles tihti fakte ja avaldati poliitilisi kirjutisi. Teaduslikum käsitlus, mis „Kehakultuuri“ hiljem iseloomustas, ei jõudnud ajakirja enne 1950. aastate teist poolt.

Valik fotosid Riigiarhiivist ja erakogudest

Juhan Kalde

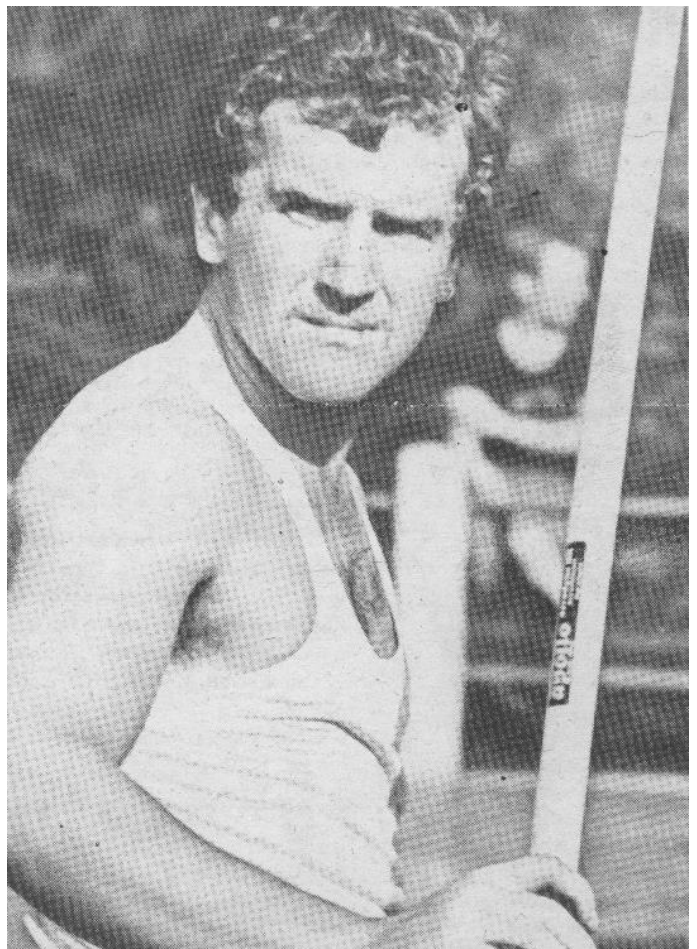
1958. a Eest-Läti-Leedu-SDV maavõistlus kergejõustikus Tallinnas. Keskel Helgi Kivi (Haljasmaa)

Kasari mängude suusavõistlus Valgu pargis
1983

Malevõistlus Kasari mängudel 1979

Toivo Moorast